

บทความการวิจัย

สภาพปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ในพระบรมราชานุเคราะห์
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ปภาณิน กมลนัด
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผู้ใช้บริการโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

กลุ่มผู้ใช้บริการเป็นครูและนักเรียน ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 356 คน ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน มีระดับความเชื่อมั่น 95% ดำเนินการสุ่มตัวอย่างของครู และนักเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผลการวิจัย พบว่า

สภาพปัญหาการบริหารงานห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด งานประชาสัมพันธ์ การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผู้ใช้บริการโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียนภาพรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้ 2 กลุ่มคือ ครูและนักเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามของการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ทั้ง 3 ด้าน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ในการนำไปสร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน

2. สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ จำนวน 45 ข้อซึ่งมากกว่าข้อคำถามที่ใช้จริง 1.5 เท่า

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงพินิจเพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามเชิงปฏิบัติการกับข้อคำถามโดยพิจารณา 4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index objective congruence) โดยใช้เกณฑ์ความเหมาะสมตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และตรวจสอบความถูกต้องตามรูปแบบ (Format) ความถูกต้องของภาษา (Wording) แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและเนื้อหาจากนั้นนำไปทดลองใช้กับครูและนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์คุณภาพเป็นรายข้อโดยหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (บุญเจิด ภิญโญนนิงตงาม น.- 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาแหล่งรู้ห้องสมุด ในโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543:98) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงานบริหารห้องสมุด ด้านงานเทคนิคห้องสมุด และด้านงานบริการห้องสมุด

สรุปผล

การการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ ประดิษฐ์ ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ ประดิษฐ์ ในพระ

บรมราชานุเคราะห์ จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 356 คน จำแนกเป็นครู 59 คน และนักเรียน 297 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการสรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนสรุปผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ในพระบรมราชานุเคราะห์ พบว่าในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านงานบริหารห้องสมุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านงานบริการห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง และด้านงานเทคนิคห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผลวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล ได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันเนื่องมาจากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทา่งโรงเรียนมีนโยบายในการปรับปรุงห้องสมุด จึงทำให้การให้บริการของห้องสมุดไม่สะดวกกับผู้ใช้บริการ จึงทำให้ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลางซึ่งความคิดเห็นของครูและนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ด้านงานบริหารห้องสมุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้ให้ความสำคัญของห้องสมุดและมีการบริหารจัดการที่ดีในหลายด้าน เช่น สภาพที่ตั้งของห้องสมุดเหมาะสมและเป็นศูนย์กลางของผู้ใช้บริการ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบห้องสมุด สะอาด

ร่มรื่นและสวยงาม และครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุดมีคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ส่วนห้องสมุดปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวนจากภายนอก จึงทำให้การด้านการบริหารงานห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.71 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้มีการพัฒนาบุคลากรในการเรียนรู้ปฏิบัติงานและให้ความสำคัญในการบริหารจัดการและครูบรรณารักษ์มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่จัดหาวัสดุสารนิเทศและหนังสือเป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยาณี จันทรคำหอม (2551) ได้วิจัย เรื่อง การบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม การปฏิรูปการศึกษาได้ส่งผลให้บทบาทของห้องสมุดเปลี่ยนไป โดยเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของทุกระดับการศึกษา ซึ่ง

พบว่า ห้องสมุดมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดให้บรรยากาศในห้องสมุดเอื้อต่อการอ่านและการศึกษาค้นคว้า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านระดับปานกลาง โดยบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันพบสภาพปัญหาการบริหารงานห้องสมุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างกัน

1.2 ด้านงานบริการห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะโรงเรียน อยู่ในช่วงการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมจึงทำให้ด้านงานบริการ ในส่วนของห้องสมุดเคลื่อนที่ไปยังมุมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนนั้นน้อยไม่เพียงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้เพราะนักเรียนใช้บริการห้องสมุดในการค้นคว้าจำนวนมากทำให้สถานที่ในการบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการจึงทำให้เกิดความต้องการบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ไปยังมุมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรพิมพ์ รัตนเดชกำจาย (2551) ได้วิจัยเรื่องแนวทาง การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการคุณภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วยควรมีการกำหนดเป็นแผนพัฒนาห้องสมุด ควรจัดการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ควรกำหนดแผนการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ ควรจัดทำโครงการห้องสมุดในสวน โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่

1.3 ด้านงานเทคนิคห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อันเนื่องมาจากโรงเรียนยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้จากข้อที่ว่าห้องสมุดมีคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่เข้าใช้บริการห้องสมุดในการสืบค้นข้อมูลมีจำนวนมากแต่คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการให้บริการมีน้อย จึงทำให้คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก ก้อนกลีบ (2551) การศึกษาอิสระ เรื่อง การบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ยังขาดแคลนคอมพิวเตอร์/การค้นคว้า Internet/ โปรแกรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อากุส(Aguss, (2001, p.18) ได้ศึกษาห้องสมุดโรงเรียนในแคนดาพบว่า แนวทางในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการสนับสนุนส่งเสริมบรรณารักษ์และโปรแกรมห้องสมุดโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกให้นักเรียนยืมสื่อ แหล่งข้อมูลขั้นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ คือ ห้องสมุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาร์เมอร์(Farmer,(2002, p.6-12)ได้ศึกษาแหล่งข้อมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ พบว่ามีการติดตั้งอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในห้องสมุดโรงเรียน มีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต รวมทั้งวิธีการใช้ห้องสมุดในการสืบค้นข้อมูลและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Whelan (2003, p.21) ได้ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในรัฐฟิลาเดลเฟีย จำนวน 5 แห่ง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 3 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง พบว่ามีการสนับสนุนการสร้างศูนย์สื่อการเรียนพร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือคอมพิวเตอร์ในระบบออนไลน์ เพื่อให้บริการทั้งห้องสมุดและศูนย์สื่อการเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ จำแนกตามสถานภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านงานบริหารห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้มีการพัฒนาบุคลากรมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานให้กับครูและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบร่วมกันจึงทำให้ครูและนักเรียนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน แต่คุณภาพและประสพการณ์ของครูและนักเรียนไม่เท่ากันทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานห้องสมุดที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ พุฒินาวรัตน์ (2550) การจัดการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงานบริหารห้องสมุด ด้านงานเทคนิคห้องสมุด และด้านงานบริการห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติหน้าที่ห้องสมุดในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ห้องสมุดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการห้องสมุด ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์ ยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการบริหารงานห้องสมุดต่อไป

1. ด้านงานบริหาร ผู้บริหารควรตระหนักและเห็นความสำคัญในการบริหารงานห้องสมุดซึ่งต้องจัดให้มีงบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์และการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้มากขึ้น
2. ด้านงานเทคนิค ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้น ควรสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้งานสืบค้นข้อมูลและบริการห้องสมุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคอมพิวเตอร์และเครื่องมือสารสนเทศที่สนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ มาเสริมสร้างให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยต่อไป
3. ด้านงานบริการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้โดยบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเหมาะสม บรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนอกจากการให้บริการในห้องสมุด เช่น จัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่ จัดกิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมยอดนักอ่าน เป็นต้น และควรจัดให้บริการแก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน
2. ควรศึกษาการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน
3. ควรศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาห้องสมุดในการสนับสนุนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีเป็นแหล่งเรียนรู้